

věnovat všechnu svou pozornost, protože právě tam Duch ukazuje a právě tam jsme do božského kruhu vtaženi i my. Když o tom teď přemýšlím se všemi ikonografickými vědomostmi, které jsem dokázal nashromáždit, uvědomuji si, že tento obdélníkový otvor mluví o úzké cestě, která vede do Božího domu. Je to cesta utrpení. Zatímco čtyři rohy obdélníku představují řád stvoření, včetně všech lidí ze Severu, Jihu, Východu i Západu, jeho poloha na oltáři značí, že kolem Božího stolu je místo jen pro ty, kdo jsou ochotni stát se účastníky božské oběti a nabídnout své životy jako svědectví o Boží lásce. Právě sem se umísťují relikvie mučedníků. Je to místo pro ostatky těch, kdo nabídli vše, co měli, aby mohli vstoupit do domu lásky.

Postupně se stává viditelným kříž, tvořený vertikální osou stromu, Synem, beránkem a světem, a horizontální osou, zahrnující hlavu Otce a Ducha. Vždyť neexistuje kruh bez kříže, život bez smrti, získání života bez jeho ztráty, nebeské království bez Kalvárie. Kruh a kříž nelze nikdy oddělit. Ježíšova cesta se v ničem neliší od cesty jeho učedníků: „služebník není víc než jeho pán. Když pronásledovali mne, budou pronásledovat i vás“ (Jan 15,20).

Je to Boží cesta, cesta, po které můžeme s důvěrou kráčet, protože vede k radosti a pokoji, které svět nezná. Je to cesta, pro niž se rozhodli mnozí: nejen Dietrich Bonhoeffer v Evropě, Martin Luther King v USA nebo Ita Fordová, Jean Donovanová a Oscar Romero v Latinské Americe, ale také nescetní bezejmenní – ženy, muži i děti, kteří zemřeli jako svědkové Boží lásky během posledních desetiletí, ale kteří zůstávají přítomni jako zdroj naděje pro nová společenství, vznikající uprostřed mučivých bojů za osvobození.

Závěr

Svatý Sergej, na jehož počest a památku Rublev svou ikonu Trojice namaloval, chtěl seskupit celé Rusko kolem Božího jména tak, aby ruský lid „zvítězil nad zničitelnou nenávistí světa rozjímáním Nejsvětější Trojice“.

Strach a nenávist nejsou od čtrnáctého století o nic méně destruktivní, a Rublevova ikona nás dnes neméně výmluvně volá na místo lásky, kde nás strach a nenávist již nemohou zničit. Čím déle se s ikonou modlíme a čím hlouběji je naše srdce přitahováno k onomu tajemnému místu, kde je zároveň přítomen kříž i kruh, tím plněji začínáme chápat, jak se nasadit v boji za spravedlnost a mír ve světě, a přitom zůstat doma v Boží lásce.

Když jsem delší dobu hleděl na Rublevovu Trojici, promluvila ke mně tato slova s novou silou. Modlit se v každé době znamená „přebývat v Hospodinově domě po všechny dny svého života“ (Žl 27). „uniknout všemu tomu, co se má stát“ mi nyní říká, že již dále nemusím být obětí strachu, nenávisti a násilí, které vládou světu. „Obstát před synem člověka“ již neodkazuje jen na konec času, ale otvírá pro mě možnost obstát, to jest žít s důvěrou uprostřed nepřátelství a násilí. Modlím se, aby Rublevova ikona naučila i mnoho dalších lidí, jak žít uprostřed světa plného strachu, nenávisti a násilí, a přitom se stále hlouběji zabydlovat v domě lásky.

Henri J. M. Nouwen – Modlitba s ikonami

Uvedené knihy je možné zakoupit na adrese www.ikarmel.cz

Prameny, odkazy

Daniel J. Harrington – Evangelium podle Matouše – Sacra pagina; Silvano Fausti – Nad evangeliem podle Matouše; Petr Mareček – www.biblickedilo.cz

Vydává Pastorační středisko brněnské diecéze
jako součást diecézního biblického programu Vezmi a čti.
Ke stažení na www.vezmiacti.cz.

Další texty v týdnu

Po: Tob 1,3;2,1a-8; Zl 112; Mk 12,1-12

Út: Tob 2,9-14; Zl 112; Mk 12,13-17

St: Tob 3,1-11a.16-17a; Zl 25; Mk 12,18-27

Čt: Ex 24,3-8; Žid 9,11-15; Mk 14,12-16.22-26

Pá: Tob 11,5-1; Zl 146; Mk 12,35-37

So: Tob 12,1,5-15.20; Tob 13; Mk 12,38-44

Slavnost Nejsvětější Trojice – cyklus B

31. května 2015

¹⁶Jedenáct učedníků odešlo do Galileje na horu, kam jim Ježíš určil. ¹⁷Uviděli ho a klaněli se mu, někteří však měli pochybnosti. ¹⁸Ježíš k nim přistoupil a promluvil: „Je mi dána veškerá moc na nebi i na zemi. ¹⁹Jděte tedy, získejte za učedníky všechny národy, křtíte je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého a ²⁰učte je zachovávat všechno, co jsem vám přikázal. Hle, já jsem s vámi po všechny dny až do konce světa.“

Mt 28,16-20

Úvod k meditaci

Ježíš dává učedníkům – a přes ně i nám – ujištění, že je Pánem nad každou situací a událostí – je mi dána veškerá moc na nebi i na zemi. Tato jistota a vnitřní svoboda nás může naplnit silou a vírou v dobro ve světě. A tím nás i otvírá pro to, abychom s volným srdcem předávali radostnou zprávu lidem, každému národu, každému, kdo srdce otevře.

Výklad biblického textu

Kontext: Matoušovo evangelium je jediným evangeliem, které končí Ježíšovými slovy. Evangelista informuje o významném setkání se vzkříšeným Ježíšem, které se odvolává na první setkání Ježíše s jeho učedníky, jež se uskutečnilo rovněž v Galileji (Mt 4,18-22).

Úryvek se skládá z výpravné části (Mt 28,16-18a) a z proslovy (Mt 28,18b-20). Ježíšův proslov se pak dále člení na tři části. Ježíš nejprve pronáší výpověď o moci, kterou obdržel. Dále dává svým učedníkům pověření, a nakonec příslibuje svou nepřetržitou pomoc skrze svou přítomnost. Vše, co vyslovuje, má závaznou a trvalou platnost až do konce světa.

v. 16: Jedenáct učedníků – Jejich skupina nese následky zranění, které nastalo zradou Jidáše Iškariotského. Není jich tedy již dvanáct, nýbrž pouze jedenáct. Hřích a zrada je stále přítomná, také v těch, kdo poslouchají Slovo. Toto zranění poukazuje na skutečnost, že všichni zakusili otřes ve věrnosti vůči Ježíšovi.

do Galileje – Galilea pohanů je místo, kde Ježíš žil svůj každodenní život a v tomto „prostoru každodenního života“ ho učedník potkává ještě dnes.

v. 17: klaněli se mu – Učedníci svým postojem klanění uznali Ježíše jako Pána. Nyní zakoušejí, že je skutečně Pánem. Vláša a moc tohoto Pána nezná hranice.

někteří však měli pochybnosti – Církev je stále zachvacována strachem a pochybnostmi. Je třeba, aby se pochybnosti ukázaly, víra, která je nezná, je asi prostě obchází.

v. 19: získejte za učedníky všechny národy – Protože Ježíšovi podléhá celý svět a protože je mu celý svěřen, posílá své učedníky ke všem národům. Při prvním vyslání bylo jejich pověření výslovně omezeno na „ztracené ovce z domu izraelského“ (Mt 10,6). Nyní Ježíš sám přesahuje prostor a čas a skrze své učedníky se obrací na všechny národy.

Tak jako Ježíš povolal své učedníky bez nátlaku, přinucování a násilí, nechal jim možnost zcela svobodně se rozhodnout, stejným způsobem mají rovněž i oni získávat všechny lidi za Ježíšovy učedníky.

křtíte je ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého – Skrze křest nastává plné přijetí mezi

**Týden
s Božím
slovem**

1. čtení:

Dt 4,32-34

39-40

2. čtení:

Rím 8,14-17

Evangelium:

Mt 28,16-20

Srovnání:

Mt 26,32;

1 Kor 15,5;

Dan 7,14;

Jan 3,35;

Ef 1,20-22;

Rím 2,9-10;

Mk 16,15-16;

Lk 24,47-48;

Sk 1,8; 2,38;

Gn 26,24;

Iz 41,10; Ag

1,13; Mt 18,20;

Jan 14,23.

Ježíšovy učedníky. Křest ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého předpokládá zvěstování Boha, který je Otcem, Synem a Duchem Svatým, a víru v tohoto Boha. Boží jméno zde souvisí se znalostí Boha. Bůh dává ve známost své jméno, abychom mohli Boha poznat, a tím se k němu obrátit a vstoupit s ním do vztahu. Skrze Ježíše se Bůh stal známým jako Otec, Syn a Duch Svatý. Nejvnitřnější jádro Ježíšova poselství je jeho poselství o Bohu. Ježíš odkrývá zorný úhel pohledu na Boha, který předtím nebyl znám.

Křest člověka vnořuje do oblasti moci tohoto Boha. Křest nás obdarovává Duchem Svatým, který nás spojuje s Otcem a Synem, otvírá nás jejich vlivu a oživuje naše společenství s nimi.

Při setkání učedníků se Vzkříšeným na hoře v Galileji se zjevuje Ježíš jako ustavičně přítomný Pán, který chce pro sebe získat všechny lidi. Ve středu se nachází jeho poselství o Bohu, který je Otec, Syn a Duch Svatý. Všichni lidé jsou voláni do společenství s trojjediným Bohem a učedníkům je svěřen úkol toto společenství zprostředkovat.

K tématu

Ikona Nejsvětější Trojice - Žít v domě lásky

Jak žít uprostřed světa poznamenaného strachem, nenávisí a násilím, a nenechat se tím vším zničit? Když se Ježíš modlí k otci za své učedníky, odpovídá nám na naši otázku takto: „neprosím, abys je ze světa vzal, ale abys je zachránil od Zlého. Nejsou ze světa, jako ani já nejsem ze světa“ (Jan 17,15-16).

Právě v tom spočívá základ duchovního života – žít ve světě, aniž by člověk světu náležel. Duchovní život nám připomíná, že naším skutečným domem není dům strachu, ve kterém vládnou mocnosti nenávisi a násilí, ale dům lásky, kde sídlí Bůh.

Jen málokdy uplyne jediný den našeho života bez vnitřních nebo vnějších strachů, úzkostí, obav a starostí. Moci temnoty natolik pronikly každou část našeho světa, že jim nelze zcela uniknout. Přesto je však možné těmto mocnostem nenáležet, nezbudovat si mezi nimi obydlí, ale rozhodnout se mít za domov dům lásky. Toto rozhodnutí nečiníme jednou provždy, ale tím, že žijeme duchovním životem, že neustáváme v modlitbě, a tak dýcháme Božím dechem. Skrze duchovní život pomalu, ale stále více odcházíme z domu strachu a zabýváme se v domě lásky.

Nikde jsem neviděl dům lásky nádherněji zobrazený než na ikoně nejsvětější trojice, namalované Andějem Rublevem v roce 1425 na památku velkého ruského světce, svatého Sergeje Radoněžského (1313–1392). Rozjímání nad touto ikonou se pro mě stále více stává způsobem, jak hlouběji proniknout do tajemství božského života, a přesto zůstat plně zapojený v bojích našeho nenávisi a strachem naplněného světa.

Něžné pozvání

Andrej Rublev se rozhodl namalovat tuto ikonu nejen proto, aby se podělil o ovoce svého rozjímání o tajemství Nejsvětější Trojice, ale také proto, aby nabídl svým spolubratrům způsob, jak uprostřed politického neklidu udržet své srdce soustředěná na Boha. Čím více na tento posvátný obraz hledíme očima víry, tím více si uvědomujeme, že není zamýšlen jako krásná dekorace klášterního kostela ani jako užitečná pomůcka k vysvětlení obtížné nauky, nýbrž jako svaté místo, kam máme vstoupit a pak zůstat. Když se před ikonu postavíme v modlitbě, začneme zakoušet něžné pozvání k tomu, abychom se účastnili důvěrného rozhovoru, který probíhá mezi třemi Božími anděly, a abychom se s nimi posadili ke stolu.

Pohyb od Otce k Synu a pohyb Syna i Ducha k Otci se stává pohybem, který toho, kdo se modlí, pozvedá do bezpečí. Během jednoho obtížného období mého života, kdy se pro mě slovní modlitba stala prakticky nemožnou a kdy jsem pro své psychické a emocionální vyčerpání snadno podléhal pocitům zoufalství a strachu, byly na počátku mého uzdravení právě dlouhé a tiché chvíle přítomnosti před touto ikonou. Když jsem po dlouhé hodiny seděl před

Rublevovou Trojicí, všiml jsem si, jak se můj upřený pohled na ni postupně stává modlitbou. Tato tichá modlitba postupně odplavila můj neklid a pozdvihla mě do kruhu lásky, kruhu, který mocnosti tohoto světa nemohou prolomit. I když jsem od ikony odešel a věnoval se různým každodenním úkolům, cítil jsem, že ať jdu kamkoli nebo dělám cokoli, nemusím to svaté místo, které jsem našel, opouštět – mohu v něm dále přebývat. Poznal jsem, že dům lásky, do kterého jsem vstoupil, nemá hranic a radostně přijímá každého, kdo v něm touží bydlet. Díky rozjímání nad touto ikonou svým vnitřním zrakem poznáváme, že všechno konání v tomto světě může nést ovoce pouze v případě, že se odehrává v tomto božském kruhu. Slova žalmu „i vrabec si nalézá příbytek ... Blaze těm, kdo přebývají v tvém domě“ (Žl 84,4-5) dostávají novou hloubku a novou šířku; stávají se slovy, která zjevují možnost být ve světě, a zároveň nebýt z něho. Můžeme se angažovat v boji za spravedlnost a za mír. Můžeme být součástí nelehkých napětí rodinného a společenského života. Můžeme studovat, učit, psát a chodit každý den do práce. Můžeme dělat tohle všechno, a přitom nikdy nepustit dům lásky.

„Dokonalá láska vyhání strach,“ říká svatý Jan ve svém prvním listě (1 Jan 4,18). Rublevova ikona nám dává zahlédnout záblesk domu dokonalé lásky. Strach na nás bude vždycky útočit ze všech stran, ale zůstaneme-li doma u Boha, nebude nad námi tento strach mít konečnou moc. Ježíš to říká zcela jednoznačně: „Ve světě budete mít soužení. Ale buďte dobré mysli. Já jsem přemohl svět“ (Jan 16,33).

Kde srdce promlouvá k srdci

Život v Božím domě není však jen ochranou proti světu plnému strachu. Je také zjevením vnitřní Boží krásy. Rublevova ikona nám dává nazřít alespoň předobraz této nevýslovné nádhery. Všechno pravé poznání vstupuje do srdce jen vnitř kruhu nejsvětější trojice. Ruští mystici popisují modlitbu jako sestup mysli do srdce a přebývání v Boží přítomnosti. Modlitba se odehrává tam, kde srdce mluví k srdci, neboli kde se srdce Boží sjednocuje se srdcem, které se modlí. Znat Boha pak znamená milovat Boha, podobně jako být poznán Bohem znamená být Bohem milován.

Z vnitřku tohoto svatého kruhu, tohoto domu lásky, se nám vyjevuje Boží tajemství. Je to tajemství tří andělů, kteří se zjevili u dubu v háji Mamre, pojedli jídlo, které jim Sára a Abrahám velkoryse nabídli, a zvěstovali oběma nečekané narození Izáka (srov. Gn 18). Je to tajemství pohostinnosti vyjádřené v Abrahámově a Sářině přijetí tří andělů, ale také v Božím přijetí tohoto již staršího manželského páru do smlouvy týkající se i jejich potomstva. Toto andělské navštívení je předobrazem Božího plánu, v němž nám Bůh posílá svého jednorozného syna, aby se obětoval za naše hříchy, a dává nám nový život skrze ducha. Strom v doubravě Mamre se stává stromem života, Abrahámov dům se stává místem, kde s námi přebývá Bůh, a hora se stává duchovními výšinami modlitby a kontemplace. Beránek, kterého Abrahám předkládá andělům, se stává obětním beránkem, vyvoleným Bohem ještě před stvořením světa, vedeným k zabití na Kalvárii a prohlášeným za hodného zlomit sedm pečeti svitku. Obětovaný beránek tvoří střed ikony. Ruce Otce, Syna a Ducha vyjadřují různým způsobem jeho význam. Syn uprostřed na něj ukazuje dvěma prsty, čímž naznačuje svoje poslání stát se skrze vtělení obětním beránkem lidským i božským. Otec nalevo povzbuzuje Syna žehnajícím gestem. A Duch, který drží stejnou hůl autority jako otec a syn, ukazuje na obdélný otvor v přední části oltáře, aby připomněl, že tato božská oběť je obětí za spásu světa.

Modlitba s touto ikonou nás tak vede k tajemství Božího sebezjevení. Je to tajemství mimo veškeré dějiny, ale viditelné právě skrze ně. Je to tajemství božské, ale i lidské. Je to radostné, bolestné a slavné tajemství překračující všechny lidské pocity, avšak nenechávající nedotčené city ani jednoho člověka.

Kruh, kříž a osvobození

Když se před námi rozkrývá tajemství vnitřního života Boží Trojice, naše oči si stále více uvědomují existenci onoho obdélného otvoru vpředu pod kalichem. Musíme tomuto místu